

Наталія МИХАЛЬЧУК,

orcid.org/0000-0003-0492-9450

доктор психологічних наук, професор,
завідувачка кафедри практики англійської мови та методики викладання
Рівненського державного гуманітарного університету
(Рівне, Україна) *natasha1273@ukr.net*

Ернест ІВАШКЕВИЧ,

orcid.org/0000-0001-7219-1086

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практики англійської мови та методики викладання
Рівненського державного гуманітарного університету
(Рівне, Україна) *ivashkevych.ee@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЛІКАЦІЇ ВТОРИННОЇ НОМІНАЦІЇ В ПАРАДИГМІ МОДЕЛІ «ОДЯГ»

У статті показано, що вчені визначають мотивацію як процес, внутрішню форму, як засіб передачі ознак або властивостей денотата, і власне вмотивованість є результатом словоутворювального акта. Автори статті вважають мотивацію своєрідним довербальним психологізованим актом, мета якого – відобразити в семантиці слова домінуючі ознаки денотата. Показано, що внутрішня форма мовного знака є способом експлікації в семантиці слова позамовного змісту, мотивувальної ознаки, а вмотивованість слова є результатом номінативного акту, в якому відображено мотивувальну ознаку денотата.

Як правило, первинні процеси номінації – не досить розповсюджене явище в сучасних мовах. У переважній більшості випадків утворення нової лексичної одиниці імені відбувається на базі вже існуючої номінації в мові, тобто – в процесі вторинної номінації. Остання, в свою чергу, ґрунтується на встановленні асоціативних зв'язків між двома або більше об'єктами навколишньої дійсності. Цей висновок також підтверджує асоціативну природу мислення особистості.

Будь-який акт вторинної номінації заснований на встановленні асоціативної зв'язку за подібністю або за суміжності між властивостями і ознаками, характеристиками об'єктів навколишньої дійсності, відображеними в уже існуючому значенні імені. При цьому новими властивостями позначається певний об'єкт саме шляхом переосмислення цього первинного (або базового, домінуючого) значення.

Асоціативні ознаки, які використовуються в процесі вторинної номінації, можуть відповідати компонентам переосмислення значення, а також таким смисловим ознаками, які не входять до складу дистинктивних ознак значення, а, при цьому, співвідносяться з фоновими знаннями носіїв мови щодо даної реальності або стосовно внутрішньої форми значення. Іншими словами, в різних мовах одні й ті ж самі реальності навколишнього світу можуть викликати у їх носіїв неоднакові, різні асоціації, зумовлені суттєвою різницею в соціально-історичних умовах існування соціумів та мовних спільнот.

Висвітлено, що вмотивованість внутрішньої форми слова залежить від її співвіднесення з лексичним значенням. В акті мотиваційної номінації людина встановлює зв'язок між вихідними судженнями щодо вже існуючих в мові нових суджень, в яких відображуються окремі елементи вихідного судження. І, оскільки до найменувань одягу, утворених вторинними (вмотивованими) номінаціями, як правило, відносяться лексичні одиниці, що увійшли до ужитку на більш пізніх етапах розвитку англійської та української мов, вони переважною більшістю є зрозумілими для сучасних носіїв мови. При цьому носії мови з легкістю можуть визначити принцип номінації певного об'єкта.

Метою статті було проаналізувати вторинну номінацію як філологічне явище; розкрити особливості експлікації вторинної номінації в парадигмі моделі «одяг». Доведено, що в англійській мові більшість лексичних одиниць, що позначають одяг, вмотивовані прикметниками (62,75%). Всі інші частини мови набагато меншою мірою мотивують моделі одягу. Зокрема, прислівники – 21,36%, іменники – 9,32%, дієслова – 6,57%. Показано, що всі моделі одягу, проаналізовані нами, є полівмотивованими.

Ключові слова: вторинна номінація, модель «одяг», мотивація, домінуючі ознаки денотата.

Nataliia MYKHALCHUK,
 orcid.org/0000-0003-0492-9450
 Doctor of Psychology, Professor;
 Head of the Department of English Language Practice and Teaching Methodology
 Rivne State University of the Humanities
 (Rivne, Ukraine) natasha1273@ukr.net

Ernest IVASHKEVYCH,
 orcid.org/0000-0001-7219-1086
 PhD in Psychology,
 Associate Professor at the Department of English Language Practice and Teaching Methodology
 Rivne State University of the Humanities
 (Rivne, Ukraine) ivashkevych.ee@gmail.com

CHARACTERISTICS OF EXPLANATION OF THE SECONDARY NOMINATION IN THE PARADIGM OF THE MODEL “CLOTHING”

The article shows that scientists define motivation as a process, an internal form, as means of conveying signs or characteristics of denotation. In such a way motivation itself is the result of the word-forming act. The authors of the article consider motivation to be a kind of preverbal psychologized act, the purpose of which is to reflect the dominant features of the denotation in the semantics of the word. It is shown that the internal form of a linguistic sign is a way of the explication in the semantics of a word's extra-linguistic content, a motivational sign, and the motivation of a word is the result of a nominative act, which reflects the motivational sign of the denotation.

As a rule, primary processes of nomination are not a widespread phenomenon in contemporary languages. In the vast majority of cases the formation of a new lexical unit of a name takes place on the basis of already existing nomination in the language, that is, in the process of secondary nomination. The latter, in turn, is based on the establishment of associative relationships between two or more objects of the surrounding reality. This conclusion also confirms the associative nature of the person's thinking.

Any act of secondary nomination is based on establishing of associative relationships based on similarity or contiguity between qualities, characteristics of objects of surrounding us reality, having been reflected in already existing meaning of the name. At the same time, a certain object is marked with new characteristics precisely by reinterpreting this primary (or basic, dominant) meaning.

Associative signs having been used in the process of secondary nomination may correspond to the components of the reinterpretation of the meaning, as well as such semantic signs that are not part of the distinctive signs of the meaning, but, at the same time, correlate with the background knowledge of the native speakers of the given reality or of the internal form of the meaning. In other words, in different languages the same realities of the surrounding world can cause different associations in their speakers due to a significant difference in the socio-historical conditions of existence of societies and language communities.

It is highlighted that the motivation of the internal form of the word depends on its correlation with the lexical meaning. In the act of motivational nomination a person establishes a connection between original judgments with new suggestions, which already exist in the language, which reflect individual elements of the original judgment. And, since names of clothing have been formed by secondary (motivated) nominations, as a rule, include lexical units that came into use at later stages of the development of the English and Ukrainian languages. These stages are mostly understandable for modern native speakers. At the same time, native speakers can easily determine the principle of nomination of a certain object.

The purpose of the article was to analyze secondary nomination as a philological phenomenon; to reveal the peculiarities of the explication of the secondary nomination in the paradigm of “the clothing” model. It is proved that in the English language the most amount of lexical units denoting clothes are motivated by the adjectives (62,75%). All other parts of speech motivate clothing models to a much lesser extent. In particular, adverbs – in 21,36%, nouns – in 9,32%, verbs – in 6,57%. It is shown that all the clothing models have been analyzed by us are semi-motivated.

Key words: secondary nomination, “clothing” model, motivation, dominant signs of denotation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У філології вчені визначають «номінацію» як поєднання узагальнюючого змісту лексичної одиниці і мовленнєвої діяльності особистості (Bates, Maechler, Volker & Walker, 2014). Отже, в процесі свого створення

лексичної одиниці проходять шлях від ментально знакової парадигми до комунікації, а це означає, що вивчення лексичного ярусу будь-якої мови має охоплювати всі стадії становлення мовленнєвої діяльності як такої – від створення мовленнєвих кліше до їхнього функціонування. Актуальність даної теми дослідження викликана ще й тим, що

з моменту зародження лінгвістики як науки вчені не залишають спроб вивчення процесу актуалізації ментальних образів і фактів дійсності, їх переходу у факти мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Створення нової лексичної одиниці завжди відбувається під впливом суспільно-історичного досвіду носіїв мови, їхніх суб'єктивних і прагматичних оцінок. Теорія номінації спрямована, перш за все, на вивчення процесу переходу фактів дійсності у факти мовлення (Cilibrasi, Stojanovik, Riddell & Saddy, 2019). У кожному окремо взятому мовленнєвому акті цей процес сприймається як специфічний, неповторний і навіть унікальний.

Однак існують і деякі універсальні механізми, які застосовуються до будь-якої лінгвістичної системи. І тільки вивчення номінативних систем двох або більше мов у порівняльному аспекті дозволяє окреслити коло однотипних і специфічних характеристик, що визначають національну своєрідність лексичних одиниць. Таким чином, кумулятивна функція мови дозволяє співрозмовнику не тільки накопичувати, але й фіксувати і передавати досвід багатьох поколінь.

У плані номінації кумулятивна функція мови виявляється в тому, що членування мовленнєвих актів відбувається не тільки на основі матеріально відмінних один від одного словесних знаків, але й також і з огляду на смислові трансформації одних і тих же знаків; інакше кажучи, матеріальне втілення знань особистості щодо світу експлікується не просто в словах, але й у фразах, які потенційно мають здатність передавати не одне, а кілька значень, тобто з урахуванням змістового значення лексичної одиниці постають різними одиницями номінації (Alahmadi & Foltz, 2020). У «Тлумачному словнику української мови» (2020) предмет номінації визначається як «...вивчення та опис загальних закономірностей утворення мовних одиниць, які мають на увазі взаємодію мислення, мови і дійсності в пізнавальних процесах, актуалізують роль особистісно значущого (прагматичного) фактора у виборі ознак, що покладені в основу номінації, дослідження мовленнєвої техніки експлікації номінації тощо – її актів, засобів, методів і способів» (Тлумачний словник української мови, 2020: 339).

Номінативна діяльність лексичних одиниць в лінгвістиці експлікується у вигляді тріади «реалія – поняття – ім'я». Будь-яка мова окреслюється кожним компонентом цієї парадигми специфічними, характерними лише для цієї мови ознаками.

Номінація, експлікована в понятті, є думкою, що в узагальненій формі відображує предмети або явища дійсності, підтверджує зв'язки між ними за допомогою фіксації загальних і специфічних ознак, якими постають властивості предметів і явищ, відносини між ними тощо (Тлумачний словник української мови, 2020: 413).

Поняття представляє собою зміст номінації, в якій крім власне мовних ознак і категорій входять і емотивно-експресивні засоби. Ім'я розпізнається свідомістю як певна послідовність звуків, співвідноситься з тим чи іншим специфічним мовним кодом, індивідуальним для кожної етнокультурної спільноти. В результаті процесу номінації народжуються лексичні одиниці мови – категорії, що позначають дійсність, які в сукупності утворюють цілісну мовну картину світу (Drigas & Karyotaki, 2017).

За час свого існування мова формує певний набір словотворчих прийомів. Вони можуть доповнюватися або трансформуватися з плином часу, але одне завжди залишається незмінним – номінативний механізм породження в кожній мові, незважаючи на наявність універсальних рис, є неповторним і унікальним. І саме цей факт робить існування мови можливим. Значення, що закріплюється за одиницею в момент її появи у комунікативному акті, є її своєрідним лінгвокультурним індексом. У лінгвістиці у процесі визначення лексичного значення прийнято враховувати необхідні семантичні ознаки і диференційні ознаки денотату. За умов організації лексичних одиниць в групи за основу, як правило, береться лексема-представник, що виражає ознаку, загальну для всіх категорій, які входять до даної парадигми (Heidari, 2019).

Формулювання цілей статті, постановка завдань. *Метою* статті є проаналізувати вторинну номінацію як філологічне явище; розкрити особливості експлікації вторинної номінації в парадигмі моделі «одяг».

Завдання статті:

1. Розкрити сутність теорії мотиваційної (похідної) номінації.
2. Описати базові характеристики вторинної номінації.
3. Схарактеризувати мотивацію як процес, внутрішню форму, як засіб передачі ознак або властивостей денотата.
4. Навести приклади полівмотивованих лінгвокультурем, що позначають модель «одяг», які вмотивовані різними частинами мови: іменниками, прикметниками, прислівниками та дієсловами.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Невід’ємною складовою теорії номінації (і, перш за все, – вторинної за своєю природою), безумовно, є теорія мотиваційної (похідною) номінації, яка розроблялася в працях зарубіжних лінгвістів (Ware, Damnee, Djabelkhir, Cristancho, Wu & Benovicі, 2017). Мотиви номінації також вивчаються лінгвістами переважно в парадигмі когнітивної лінгвістики (Mykhalchuk & Bihunova, 2019). Основним завданням теорії мотиваційної номінації є виявлення і опис принципів означення об’єктів реальної дійсності, мотивів, що визначають вибір мовних засобів з метою номінації позамовних реалій (Aistle & Scerif, 2011). Назви одягу як англійської, так і української мов в синхронічному аспекті можна розділити на дві групи: 1) назви первинної номінації; 2) назви вторинної номінації.

Найменування первинної номінації – це лексичні одиниці, в структурі яких немає чітких ознак характеристик процесів переосмислення або семантичної деривації, які в переважній більшості випадків просто нівелювалися в ході історичного розвитку мови. Якщо акт первинної номінації являє собою двочленну композицію, де один з членів – це звукова оболонка (або словоформа), а інший – іменованний об’єкт навколишньої дійсності (референт), то акт вторинної номінації – це вже тричленна структура, де до вже наявних компонентів (словоформи і референту) додається асоціація, образ, який уможливує сам по собі процес вторинної номінації (див. рис. 1).

У лінгвістиці найменування первинної номінації також визначаються як невмотивовані терміни; вони сприймаються носіями мови як «первісні» і визначати спосіб або мотиви їхнього утворення можна лише за допомогою етимологічного або історичного аналізу (Levelt, 1983). В результаті того, що ми не ставили собі за мету проводити такий аналіз, основну увагу в нашій роботі ми приділили вторинній номінації, одиниці якої сприймаються як морфологічні або смислові похідні першої.

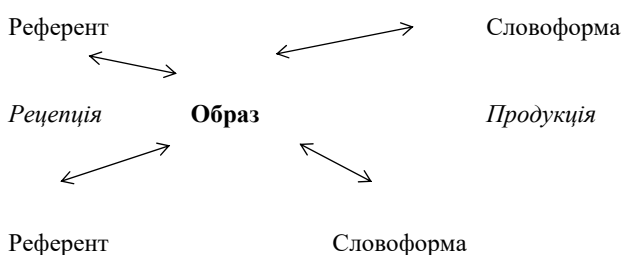

Рис. 1. Процес вторинної номінації

Таким чином, до невмотивованих назв одягу в англійській мові відносяться: a skirt, boots, trousers і т.п.; в українській мові це такі лексичні одиниці: спідниця, чоботи, штани. З поняттям вторинної номінації щільно пов’язані такі поняття: вмотивованість, мотивація, мотивувальна ознака (мотивант) і внутрішня форма слова. Під вмотивованістю прийнято розуміти властивості слова, зв’язок звучання і значення якого можна пояснити за допомогою співвіднесення даного слова з однокореневими і/або одноструктурними утвореннями (Alahmadi, Shank & Foltz, 2018).

Вчені визначають мотивацію як процес, внутрішню форму, як засіб передачі ознак або властивостей денотата, і власне вмотивованість є результатом словоутворювального акта (Engle, 2002). Ми вважаємо мотивацію своєрідним довербальним психологізованим актом, мета якого – відобразити в семантиці слова домінуювальні ознаки денотата. Внутрішня форма мовного знака є способом експлікації в семантиці слова позамовного змісту, мотивувальної ознаки, а вмотивованість слова є результатом номінативного акту, в якому відображено мотивувальну ознаку денотата.

Ми вважаємо, що вмотивованість внутрішньої форми слова залежить від її співвіднесення з лексичним значенням. В акті мотиваційної номінації людина встановлює зв’язок між вихідними судженнями щодо вже існуючих в мові нових суджень, в яких відображуються окремі елементи вихідного судження. І, оскільки до найменувань одягу, утворених вторинними (вмотивованими) номінаціями, як правило, відносяться лексичні одиниці, що увійшли до ужитку на більш пізніх етапах розвитку англійської та української мов, вони переважно більшістю є зрозумілими для сучасних носіїв мови. При цьому носії мови з легкістю можуть визначити принцип номінації певного об’єкта.

Так, наприклад, для нас не є складним встановити принцип такої назви одягу англійською мовою, як: soaker (від “soak” – вбирати) – ті, що не промокають, дитячі трусики (підгузник), або українського ліхтарик (від «ліхтар») – вид рукава і т.п. Назви одягу, утворені вторинною номінацією, визначаються також як вмотивовані терміни, адже за такого способу створення нових лексичних одиниць беруться до уваги один або кілька конкретних особливостей (мотивувальних ознак) того чи іншого об’єкта. Питання щодо ступеню довольності вибору мотивувальної ознаки постає основою для нового імені й досі залишається дискусійним. Відповідь, дійсно, не є однозначною.

Наведемо приклади лінгвокультурам, що позначають модель «одяг», вмотивованих різними частинами мови: іменниками, прикметниками, прислівниками та дієсловами. Всі ці моделі утворені за допомогою суфікса *-s* і мають словотворче значення «носії ознаки».

Tight – Tights (тугий – колготки)

Вмотивованість лексичної одиниці «*tights*»
прикметниками:

- нап’ятий, тугий – *tight, taut*;
- щільний – *tight, dense, thick, solid, compact, massive*;
- напружений – *tight, taut, elastic, stout, robust, vigorous*;
- напружений – *tight, strained, stressful, stretched, arduous, strung*;
- тісний – *tight, close, narrow, intimate, cramp, pinched* (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці «*tights*»
прислівниками:

- ґрунтовно – *tightly, tight, capitally*;
- тісно – *tight, closely, intimately, narrowly, nearly*;
- туго – *tight, tightly*;
- щільно – *tight, densely, closely, hermitically, massively* (Тлумачний словник, 2022).

Slack – Slacks (провисати – слакси, вільні брюки)

Вмотивованість лексичної одиниці «*slacks*»
прикметниками:

- в’ялий – *slack, flabby, stagnant, flaccid, sapless, lifeless*;
- погано натягнутий – *slack*;
- неспішний – *slack, slow, unthriving*;
- повільний – *slack, slow, sluggish, laggard, lagging, leisurely*;
- слабкий – *slack, weak, weakly, poor, faint, feeble*;
- неактивний – *slack, inert, indolent*;
- ненапружений – *slack* (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці «*slacks*»
іменниками:

- бездіяльність – *slack, inaction, inactivity, standstill, hibernation, torpidity*;
- зазор – *slack, clearance, air gap, airspace, yawp*;
- ненапружена частина – *slack*;
- затишшя – *slack, calm*;
- ледарювання – *slack, loaf, loll, kaif*;
- люфт – *slack, clearance, looseness* (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці «*slacks*»
дієсловами:

- ослаблювати – *slack, weaken, attenuate, impair, lower, subdue*;

- приглушувати – *slack*;
- слабшати – *slack, weaken, wane, fall, abate, ebb*;
- сповільнювати – *slack, slow down, retard, slacken, gear down* (Тлумачний словник, 2022).

Short – Shorts (короткий – шорти)

Вмотивованість лексичної одиниці «*shorts*»
прикметниками:

- короткий – *short, brief, concise, near, recapitulative, compendious*;
- короточасний – *short, brief, momentary, flashy, horary*;
- малорослий – *short, dwarfish, bantam*;
- куций – *short, with short tail*;
- недостатний – *short, insufficient, poor, deficient, scarce, meager*;
- неповний – *short, incomplete, half, imperfect, defective*;
- низький – *short, low, base, bass, dirty, nidding* (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці «*shorts*»
прислівниками:

- близько – *short, close, about, near, around, nearly*;
- коротко – *short, briefly, shortly, in few, in summary, summarily*;
- куцо – *short, shortly*;
- передчасно – *short, prematurely, untimely, too soon*;
- різко – *short, sharply, abruptly, harshly, acutely, roundly* (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці «*shorts*»
іменниками:

- короткий зміст – *short, argument*;
- скляночка – *short, bucket, cone* (Тлумачний словник, 2022).

Scanty – Scanty gowns (мізерний – короткі сукні)

Вмотивованість лексичної одиниці «*scanties*»
прикметниками:

- малородючий – *scanty*;
- ощадливий – *scanty, saving, economical, prudent, thrifty, frugal*;
- убогий – *scanty, wretched, squalid, niggardly, roky* (Тлумачний словник, 2022).

Slip – Slips (ковзати – сорочка або ліфчик)

Вмотивованість лексичної одиниці «*slips*»
іменниками:

- гранка – *slip*;
- комбінація – *slip, combination, scheme*;
- помилка – *slip, error, mistake, fault, delusion, fallacy*;
- довга вузька смужка – *slip*;
- ковзання – *slip, slide, slipping, glide, skidding, backlash*;

– лаштунки – slip, stage;
 – сорочка – slip, shirt, chemise, caul;
 – ліфчик – slip, bra, brassiere, camisole;
 – недомисел – slip, misconception, false thinking, fault, error;
 – описка – slip, erratum;
 – паросток – slip, sprout, shoot, offspring, outgrowth, provine (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці “*slips*” дієсловами:

– буксувати – slip;
 – ковзати – slip, slide, glide, skid, swim;
 – підсовувати – slip, put under, palm off, foist;
 – посковзнутися – slip, slide;
 – вилетіти – slip, fly out, take a flight, soar up, run out, drop;
 – промайнути – slip, flash, pass, fly, glance, glimpse;
 – вислизнути – slip, slip away, slide away, slip off;
 – рухатися тихо – slip;
 – сковзнути – slip (Тлумачний словник, 2022).

False – Falsies lash (помилковий – накладні вії)

Вмотивованість лексичної одиниці “*falsies lash*” прикметниками:

– дволичний – false, insincere, twofold, ambidextrous, ambidexter, two-faces;
 – фальшивий – false, counterfeit, bogus, phony, faked, falsified;
 – криводушний – false, unjust, iniquitous;
 – хибний – false, erroneous, mistaken, faulty, bad, phony;
 – неправдивий – false, untrue, mendacious, pseudo, artificial, debased;
 – несправжній – false, unreal, untrue, assumed, mimic, pasty;
 – нещирий – false, insincere, disingenuous, dissembling, underhand, feigning;
 – підставний – false, dummy (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці “*falsies lash*” іменниками:

– фальш – false, falseness (Тлумачний словник, 2022).

Brief – Briefs (короткий – труси)

Вмотивованість лексичної одиниці “*briefs*” прикметниками:

– короткий – brief, short, concise, near, recapitulative, compendious;
 – різкий – brief, abrupt, harsh, acute, stark, brusque;
 – короточасний – brief, short, momentary, flashy, horary;

– лаконічний – brief, laconic, neat, laconical, pithy, short-spoken;
 – нетривалий – brief, small, impermanent, succinct (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці “*briefs*” іменниками:

– досє – brief, dossier, file, folder;
 – справа – brief, case, business, thing, affair, point;
 – підсумок – brief, result, total, output, resume, tally
 – клієнт – brief, client, customer, patron;
 – резюме – brief, resume, summary, abstract, synopsis, recap (Тлумачний словник, 2022).

Вмотивованість лексичної одиниці “*briefs*” дієсловами:

– докладно інформувати – brief;
 – резюмувати – brief, sum up, summarize, recapitulate, abstract, resume (Тлумачний словник, 2022).

Як бачимо, в англійській мові більшість лексичних одиниць, що позначають одяг, вмотивовані прикметниками (62,75%). Всі інші частини мови набагато меншою мірою мотивують моделі одягу. Зокрема, прислівники – 21,36%, іменники – 9,32%, дієслова – 6,57%. Проте, всі моделі одягу, проаналізовані нами, є полівмотивованими.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Проведений нами аналіз дозволяє зробити такі висновки. Як правило, первинні процеси номінації – не досить розповсюджене явище в сучасних мовах. У переважній більшості випадків утворення нової лексичної одиниці імені відбувається на базі вже існуючої номінації в мові, тобто – в процесі вторинної номінації. Остання, в свою чергу, ґрунтується на встановленні асоціативних зв'язків між двома або більше об'єктами навколишньої дійсності. Цей висновок також підтверджує асоціативну природу мислення особистості.

Будь-який акт вторинної номінації заснований на встановленні асоціативної зв'язку за подібністю або за суміжності між властивостями і ознаками, характеристиками об'єктів навколишньої дійсності, відображеними в уже існуючому значенні імені. При цьому новими властивостями позначається певний об'єкт саме шляхом переосмислення цього первинного (або базового, домінувального) значення.

Асоціативні ознаки, які використовуються в процесі вторинної номінації, можуть відповідати компонентам переосмислення значення, а також таким смисловим ознаками, які не входять до складу дистинктивних ознак значення, а, при цьому, співвідносяться з фоновими знаннями

носіїв мови щодо даної реалії або стосовно внутрішньої форми значення. Іншими словами, в різних мовах одні й ті ж самі реалії навколишнього світу можуть викликати у їх носіїв неоднакові, різні асоціації, зумовлені суттєвою різницею в соціально-історичних умовах існування соціумів та мовних спільнот.

Асоціації можуть приймати як індивідуальний, так і колективний характер. У першому випадку вони впливають на вживання лексичної одиниці окремим індивідом, у другому – визначають місце цієї лексичної одиниці в системі координат мови в цілому. Тим самим позамовні, за своєю суттю, асоціації закріплюються в мові і стають її фактами.

Отже, ми вважаємо, що у випадку моделей на позначення одягу вибір мотивувальної ознаки є, як правило, випадковим: найменування від-

бувається у більшості випадків не за головною, домінуючою ознакою, а за найбільш помітною, хоча нерідко – випадковою ознакою. Вибір самої ознаки певного факту дійсності, що покладено в основу назви, виявляється довільною, або, вірніше, більш-менш випадковою, яка залежить від ступеню експлікації, а не від ступеню змістовності. При цьому предмет має цілу низку ознак, істотних і несуттєвих, і вибір їх для позначення номінації одягу є, як правило, випадковим, що підтвердили результати проведеного нами дослідження.

В подальших наших публікаціях ми будемо займатися проблемою синхронічної реконструкції словотворчого акту, що дозволяє відтворити таким чином той словотвірний процес, який фасилітував виникнення похідного (вмотивованого) слова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тлумачний словник. 2022. URL: <https://multitran.com>
2. Тлумачний словник української мови. 2020. URL: <https://slovyk.ua>
3. Alahmadi A., Foltz A. Effects of Language Skills and Strategy Use on Vocabulary Learning Through Lexical Translation and Inferencing. *Journal of Psycholinguistic Research*, 2020. Vol. 49(6). P. 975–991. URL: <https://doi.org/10.1007/s10936-020-09720-9>
4. Alahmadi A., Shank C., Foltz A. Vocabulary learning strategies and vocabulary size: Insights from educational level and learner styles. *Vocabulary Learning and Instruction*, 2018. Vol. 7(1). P. 1–21. URL: <https://doi.org/10.7820/vli.v07.1.alahmadi>
5. Astle D., Scerif G. Interactions between attention and visual short-term memory (VSTM): What can be learnt from individual and developmental differences? *Neuropsychologia*, 2011. Vol. 49. P. 1435–1445. URL: <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2010.12.001>
6. Bates D., Maechler M., Bolker B., Walker S. lme4: Linear mixed-effects models using Eigen and S4. *Journal of Package Version*, 2014. Vol. 1(7). P. 1–23.
7. Cilibrasi L., Stojanovik V., Riddell P., Saddy D. Sensitivity to Inflectional Morphemes in the Absence of Meaning: Evidence from a Novel Task. *Journal of Psycholinguistic Research*, 2019. Vol. 48. P. 747–767. URL: <https://doi.org/10.1007/s10936-019-09629-y>
8. Drigas A., Karyotaki M. Attentional control and other executive functions. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 2017. Vol. 12(3). P. 219–233. URL: <https://doi.org/10.3991/ijet.v12i03.6587>
9. Engle R. W. Working memory capacity as executive function. *Current Directions in Psychological Science*, 2002. Vol. 11. P. 19–23. URL: <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00160>
10. Heidari K. Willingness to communicate: A predictor of pushing vocabulary knowledge from receptive to productive. *Journal of Psycholinguistic Research*, 2019. Vol. 48(4). P. 903–920. URL: <https://doi.org/10.1007/s10936-019-09639-w>
11. Levelt W.J.M. Monitoring and self-repair in speech. *Cognition*, 1983. Vol. 33. P. 41–103. URL: [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(83\)90026-4](https://doi.org/10.1016/0010-0277(83)90026-4)
12. Mykhalchuk N., Bihunova S. The verbalization of the concept of “fear” in English and Ukrainian phraseological units. *Cognitive Studies | Études cognitives*, Варшава (Польща), 2019. Vol. 19. P. 20–43. URL: <https://doi.org/10.11649/cs.2043>
13. Ware C., Damnee S., Djabelkhir L., Cristancho V., Wu Y.H., Benovici J. Maintaining cognitive functioning in healthy seniors with a technology-based foreign language program: A pilot feasibility study. *Frontiers in Aging Neuroscience*, 2017. Vol. 9. P. 42. URL: <https://doi.org/10.3389/fnagi.2017.00042>

REFERENCES

1. Tlumachnyi slovnyk [Explanatory dictionary] (2022). <https://multitran.com>. [in Ukrainian].
2. Tlumachnyi slovnyk ukraïnskoï movy [Explanatory dictionary of Ukrainian] (2020). URL: <https://slovyk.ua> [in Ukrainian].
3. Alahmadi, A. & Foltz, A. (2020). Effects of Language Skills and Strategy Use on Vocabulary Learning Through Lexical Translation and Inferencing. *Journal of Psycholinguistic Research*, 49(6), 975–991. URL: <https://doi.org/10.1007/s10936-020-09720-9>
4. Alahmadi, A., Shank, C., & Foltz, A. (2018). Vocabulary learning strategies and vocabulary size: Insights from educational level and learner styles. *Vocabulary Learning and Instruction*, 7(1), 1–21. URL: <https://doi.org/10.7820/vli.v07.1.alahmadi>

5. Astle, D. & Scerif, G. (2011). Interactions between attention and visual short-term memory (VSTM): What can be learnt from individual and developmental differences? *Neuropsychologia*, 49, 1435–1445. URL: <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2010.12.001>
6. Bates, D., Maechler, M., Bolker, B., & Walker, S. (2014). lme4: Linear mixed-effects models using Eigen and S4. *Journal of Package Version*, 1(7), 1–23.
7. Cilibrasi, L., Stojanovik, V., Riddell, P. & Saddy D. (2019). Sensitivity to Inflectional Morphemes in the Absence of Meaning: Evidence from a Novel Task. *Journal of Psycholinguist Research*, 48, 747–767. URL: <https://doi.org/10.1007/s10936-019-09629-y>
8. Drigas, A. & Karyotaki, M. (2017). Attentional control and other executive functions. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 12(3), 219–233. URL: <https://doi.org/10.3991/ijet.v12i03.6587>
9. Engle, R. W. (2002). Working memory capacity as executive function. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 19–23. URL: <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00160>
10. Heidari, K. (2019). Willingness to communicate: A predictor of pushing vocabulary knowledge from receptive to productive. *Journal of Psycholinguistic Research*, 48(4), 903–920. URL: <https://doi.org/10.1007/s10936-019-09639-w>
11. Levelt, W.J.M. (1983). Monitoring and self-repair in speech. *Cognition*, 33, 41–103. URL: [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(83\)90026-4](https://doi.org/10.1016/0010-0277(83)90026-4)
12. Mykhalchuk, N. & Bihunova, S. (2019). The verbalization of the concept of “fear” in English and Ukrainian phraseological units. *Cognitive Studies | Études cognitives*, Варшава (Польща), 19, 20–43. URL: <https://doi.org/10.11649/cs.2043>
13. Ware, C., Damnee, S., Djabelkhir, L., Cristancho, V., Wu, Y.H. & Benovici, J. (2017). Maintaining cognitive functioning in healthy seniors with a technology-based foreign language program: A pilot feasibility study. *Frontiers in Aging Neuroscience*, 9, 42. URL: <https://doi.org/10.3389/fnagi.2017.00042>